

дәрі-дәрмектер емдеу комплексіне енгізгендегі иммунологиялық корсеткіштері берілген. Цитокин профилдерінің болашақта иммунологиялық тексерулерге кіргізу негіздері келтірілген.

Түйінді сөздер: кәсіби демікпе, жасушалық және гуморальдық иммунитет, екінші қайтара иммун тапшылығы, сенсбилизация, гаптендер, иммунды корректорлар.

Immunological foundations of occupational bronchial asthma

R.E. Urazbaeva

The article represents the review of modern immunoassay programmes of occupational bronchial asthma patients and materials about immunologic mechanisms and criteria of pathogenesis and diagnostics. The article points out immunological indices of efficiency of inclusion immunocorrecting drugs in complex therapy. The article substantiates the prospects of immunological research in the line of cytokine profile.

Key words: occupational bronchial asthma, cellular and humoral immunity, secondary immunodeficiency, sensitization, haptens, immunocorrectors.

УДК 616-097:612.112.94]:616.981/42-07

АНАПЛАЗМА АНТИГЕНІНІҢ ЭРИТРОЦИТТІ ДИАГНОСТИКУМЫН ТАНИН АРҚЫЛЫ АЛУДА ТЕМПЕРАТУРА ӘСЕРІН ЗЕРТТЕУ

Г. Жантеева, Ә. Халила, Т. Сүлейменов, Қ. Исабекова

Эритроциттік диагностиканы алу әдесі зерттелді.

Түйінді сөздер: антиген, эритроцит, диагностикум.

Эритроцитті диагностикум дайындау барысында көптеген әдістер қолданылады. Олардың негізі эритроцитке иммунологиялық белсенді заттар-гемосенситиндерді орнықтыру болып саналады.

Эритроцитті диагностикумдардың сезімталдығы эритроцитке орнықтырылған гемосенситиндердің тығыздығына тікелей байланысты. Эритроцитке орныққан гемосенситиндердің тығыздығы эритроцитті диагностикумды пайдаланған тікелей емес гемагглютинация реакциясының сезімталдық титріне байланысты байқалады.

Эритроциттерге гемосенситиндерді орнықтыру барысында олардың қанықпасының, орта температурасының байланыстыру уақытының, т.б. көптеген жағдайлардың әсер етуі зерттелінеді.

Алғаш эритроциттерге гемосенситинді орнықтыру танин арқылы жүргізілді [1, 2].

Кейінгі кезде эритроцитке гемосенситиндерді орнықтырудың жаңа әдістері қолданыла басталды. Эритроциттер мен гемосенситиндерді байланыстыру барысында пайдаланылатын конъюганттарға: хром хлориді, бисдиазобензидин, формальдегид, глутар альдегиді т.б. жатады. Осы топта қолданылатын жаңа конъюгаттар қатарына риванол және амидолды енгізуге болады [3].

Осы аталған конъюгаттарды пайдалану арқасында гемосенситинді эритроциттерге орнықтыру әдістерін жақсартуға және алынған эритроцитті диагностикумдардың сезімталдығын көтеруге мүмкіндік тудырады.

Осыған байланысты біз алдағы ғылыми

жұмыстарымызда гемосенситин ретінде алынған анаплазманың антигенді эритроцитті диагностикумын алу үшін танин конъюгатының әсерлерін салыстырмалы зерттедік.

Анаплазма антигенін алу үшін көк бауыры оталы әдіспен алынған 1 жасар тоқтыларды анаплазмамен ауырған малдардың 10 мл қандырымен жұқтырылады. Жұқтырылған малдар 10-15 күннен кейін күнделікті қан эритроциттері анаплазмаға микроскоп арқылы тексеріліп отырылады. Тексеру барысында ең жоғарғы қан эритроциттерінің залалдануында малдан 1 литр қан алынып, эритроциттері арнаулы әдістермен бөлшектеніп, ондағы анаплазма паразиттері центрифугада 10-15 минут 7000 айналымда шөгіндіге түсіріліп, бөлініп алынады. Алынған анаплазмаға ультрадыбыс әсер етуі арқылы ерітілген анаплазмаға антигені, ірі бөлшектерден 10-15 минут 3000 айналымда тазаланылды. Шөгіндіден бөлініп алынған мөлдір сұйық анаплазма антигені ретінде эритроцитті диагностикумдар алуға пайдаланылды.

Барлық зерттеулерімізде гемосенситиндердің бірдей сериялары қолданылды.

Эритроцитті диагностикумдарды антигені қанықпаларын 1:1, 1:2, 1:4 және 1:8 алу барысында ерітінділері салыстырмалы зерттелді.

Зерттеу жұмыстарымыздың алғашқы сатысында анаплазма антигенінің 1:1, 1:2, 1:4 және 1:8 ерітінділерінің, 25°C, 30°C, 35°C, 40°C, 45°C, 50°C, 55°C, 60°C температураларда танин әсерінен эритроцитке орнығуы зерттеледі. Зерттеу

жұмыстарының нәтижесі анаплазма антигенінің танин арқылы эритроцитке байланысуына температураның әсері болатындығын көрсетті. Температураның көбеюі анаплазма антигенінің танин арқылы эритроцитке орнығыуын күшейткендігі байқалды. Атап айтқанда анаплазма антигенінің танин арқылы эритроцитке орнықтыру әсерін зерттеу нәтижесінде оның 1:2 қатынасындағы физиологиялық ерітінділер 50°C температурада 130 минут ұстағанда сезімталдығы жоғары,

1:1600 титрде болғандығы анықталды. Анаплазма антигенінің ерітінділері 1:1 көрсеткішінде реакция өздігінен гемагглютинация жүргендігі және 1:4, 1:8 ерітінділерінде реакция жүрмегендігі байқалды.

Зерттеу нәтижелері төменгі температураларда: 25°C, 30°C анаплазма антигенінің эритроцитке орнығыуы азаятындығы, ал жоғары температураларда: 55°C, 65°C эритроцитті диагностикумдардың сезімталдығы төмендейтіндігін көрсетеді (кесте 1).

Кесте 1 - Анаплазма антигенінің эритроцитті диагностикумын танинарқылы алуға температураның әсерін зерттеу

Гемосенси- тивтер	Ерітін- ділер	Температураның мөлшері								
		25°C	30°C	35°C	40°C	45°C	50°C	55°C	60°C	65°C
Анаплазма антигені	1:1	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	1:2	50	100	200	400	800	1600	400	100	50
	1:4	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	1:8	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Түсініктеме X-реакция жүрмеген

Қорыта айтқанда анаплазма антигені және оның белсенді фракцияларын эритроцитке танин арқылы орнықтыру үшін қолайлы 500С температурада ұсталғанда сезімталдығы жоғары эритроцитті диагностикумдар алуға болатындығы анықталды.

Әдебиеттер

1. Кэбот Е., Майер М. Экспериментальная иммунология.- М., 1986.-С. 35-39.
2. Сайдуллин Т. Основы серологии.- А., 1992.- 54 с.
3. Халила Ә. Малдың инвазионды ауруларын иммунологиялық әдістермен анықтау. - А., 1996.- 48 с.

Получение эритроцитарного диагностикума с использованием танина

Г. Жантеева, А. Халила, Т. Сулейменов, К. Исабекова

Изучены методы получения эритроцитарного диагностикума с использованием танина.

Ключевые слова: антиген, эритроцит, диагностикум.

Reception eritrocetral diagnostic with use the tannin

G. Zhanteeva, A. Halila, T. Suleymenov, K. Isabekova

The methods of reception eritrocetral diagnostic are investigat

Key words: antigen, eritrocyty, diagnostic.

УДК 616-097:612.112.94]:616.981/42-07

АНАПЛАЗМАҒА ҚАРСЫ ИММУНДЫ ҚАН САРЫСУЫН АЛУ

Г. Жантеева, Ә. Халила, Т. Сүлейменов, Қ. Исабекова

Анаплазмозға қарсы иммундық зан сарысуын алу әдесі зерттелді.

Түйінді сөздер: антиген, эритроцит, диагностикум.

Мал мен жануарлар санын көбейту олардан алынатын өнімдерді көп өндірудің негізі болып саналады. Мал басының көбеюіне әсер факторлардың бірі, олардың инвазиондық ауруларын анықтау болып табылады.

Малдың инвазиондық ауруларын анықтауға

қазіргі кезде қолданылып жатқан әдістерге: малдың белгілерін байқау және ішкі өзгерістерін анықтау жатады. Бұл әдістердің кемшіліктеріне анық және нақты анықтаудың нәтижесі төмен екендігі жатады.

Кейінгі кезде иммунология тек микробиология мен вирусология емес, биологияның басқа